

Lietuvos Respublikos Seimo

*Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos
iškilmingas minėjimas*

2019 m. kovo 11 d.

Stenograma

E. leidinį parengė

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS
DOKUMENTŲ DEPARTAMENTO STENOGRAMŲ SKYRIUS

Elektroninis leidinys leidžiamas nuo 2016 m. lapkričio 14 d.

TURINYS

Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos iškilmingas minėjimas

2019 m. kovo 11 d.

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininko Viktoro Pranckiečio kalba	5
Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos generalinio direktoriaus pavaduotojos Sandros Leknickienės kalba	6
Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataro Egidijaus Bičkausko kalba	7
Valstybės Nepriklausomybės stipendijos skyrimo komisijos pirmininko, profesoriaus, humanitarinių mokslų daktaro Zenono Butkaus kalba	10
Valstybės Nepriklausomybės stipendijos laureatės Justinos Kozakaitės kalba	11
Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataro Sauliaus Pečeliūno kalba	13
PAVARDŽIŲ RODYKLĖ	15

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATKŪRIMO DIENOS IŠKILMINGO MINĖJIMO STENOGRAMA

2019 m. kovo 11 d.

*Pirmininkauja Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkas V. PRANCKIETIS
ir Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras,
buvęs Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkas Č. JURŠĖNAS*

PIRMININKAS (V. PRANCKIETIS). Gerbiamieji, švenčiame dieną, kurią prieš 29-erius metus buvo atkurta Lietuvos nepriklausoma valstybė. Šiandien tai – Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo diena.

Iškilmingam minėjimui kartu pirmininkauja Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras, daugkartinis Seimo Pirmininkas Česlovas Juršėnas. *(Plojimai)*

Skelbiame iškilmingo minėjimo pradžia.

M. STROLYS (*Seimo posėdžių sekretoriato vyriausiasis specialistas*). Jos Ekscelencija Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė. *(Plojimai)*

Giedamas Lietuvos valstybės himnas

PIRMININKAS (Č. JURŠĖNAS). Gerbiamieji ir mielieji iškilmingo minėjimo dalyviai ir svečiai, Lietuva neseniai paminėjo reikšmingą sukaktį – 1949 m. vasario 16 d. Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos deklaracijos 70-metį.

Šiandien džiaugiamės mums visiems svarbia ir brangia švente – Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo diena.

Kviečiu tarti žodį Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininką profesorių Viktorą Pranckietį.

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininko Viktoro Pranckiečio kalba

V. PRANCKIETIS. Brangieji Lietuvos žmonės, Jūsų Ekscelencijos Lietuvos Respublikos Prezidente, Ministre Pirmininke, Prezidente Valdai Adamkau, Atkuriamojo Seimo-Aukščiausiosios Tarybos Pirmininke, Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarai, ekscelencijos ambasadoriai, Laisvės kovotojai ir jų artimieji, gerbiamieji kolegos Lietuvos Respublikos Seimo ir Vyriausybės nariai, garbūs šio iškilmingo minėjimo dalyviai!

Lietuva yra tokia, kokią kūrėme ir kuriame: vieniems ji demokratijos pavyzdys, kitiems – augimas, tobulėjimas ir naujovės, dar kitiems – tai drąsių ir darbščių tautiečių gimtinė, dar kažkam – tai nuostabi gryno oro, švarių miškų, saulėtų laukų šalis su Dubysos slėniu, Nemuno delta ir smėlio kopų pajūriu. Lietuva yra žmonės čia ir visur. Lietuva yra žinia aplink pasaulį, Lietuva buvo tas lūžio taškas 1990-aisiais ir tapo nuolatinio progreso valstybe. Šiandien mes švenčiame reikšmingų permainų liudijimą. Dėkojame laisvės kovotojams už auką ir laisvės signatarams. Pa-gerbkime juos tylą.

Tylos minutė

Ačiū.

Prieš 29-erius metus Kovo 11-ąją priimtas sprendimas paskelbti savo nepriklausomybę. Šį sprendimą liudija dokumentas – Aktas dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atkūrimo. Jo ne-prireikė didžiosioms pasaulio demokratijoms, kurios daugiau nei pusę amžiaus nepripažino mū-šų aneksijos ir net išsaugojo Lietuvos patikėtą auksą, taip išsaugodamos ir mūsų tikėjimą, kad

turime būti laisva šalis. Tarptautinis tikėjimas skatino ir mūsų tikėjimą, ir pasipriešinimo auką. Tai istorija, tai istorija, su kuria susipažįsta naujos kartos. Mokyklas pradeda lankyti antroji nepriklausomybės vaikų karta, nepriklausomybėje gimusių vaikų vaikai, kuriems nepriklausomybės kūrimas – netgi šiek tiek mistinė pažintis. Todėl labai svarbu, kad laisvės kovų ir valstybės istorinė atmintis būtų perduodama iš kartos į kartą kaip gyvoji atmintis, kad tai būtų gyvi pasakojimai, kad jie taptų mūsų laisvės, mūsų nepriklausomybės ir mūsų atsparumo genu ateities kartose.

Šiandien čia susirinko įvairios kartos, čia nėra žmonių, kurie prisimintų atkūrimo batalijas prieš šimtą metų, tačiau čia yra žmonių, kuriems apie tai buvo pasakojama gyvai, – dalyvių ir liudytojų. Čia yra pokario nepriklausomybės kovų dalyvių ir liudytojų, čia yra pasipriešinimo okupacijai amžininkų ir, be abejo, čia daug nepriklausomybės atkūrėjų ir valstybės kūrėjų, čia yra žmonių, kurie ateityje visa tai turės prisiminti už mus, čia esančius, ir už tuos, kurių nebėra. Čia, šioje salėje, vyko istoriniai įvykiai, o dabar ir šiandien čia yra puoselėjama atmintis. Todėl minėjimai ir liudijimai yra svarbūs tikėjimo stiprinimui – tikėjimo tauta, tikėjimo savimi, pasitikėjimo šalia esančiu. Ir, Dieve, padėk mums visiems kurti pasitikėjimu grįstą ateitį drauge.

Linkiu visiems, kad ateities kartos mus gerbtų už laikyseną ir padorumą, už pasižadėjimų įgyvendinimą. Šimtmečio metais po Lietuvą keliavo pasižadėjimų knyga, į kurią žmonių prašiau parašyti, ko linki Lietuvai ir ką norėtų dėl jos padaryti. Čia pasirašyti 752 asmeniniai ir kolektyviniai pasižadėjimai valstybei. Tai yra galimybė, o įgyvendinti – kiekvieno pareiga. Šią pasižadėjimų Lietuvai knygą norėčiau perduoti knygų šventovei Nacionalinei Martyno Mažvydo bibliotekai. Tegul ji lieka atvira ateities kartoms, tegul ateitį kuria geri darbai.

PIRMININKAS. Gerbiamieji, 2019 metus Seimas paskelbė Lietuvos šaulių sąjungos metais. Knygą „Pasižadėjimas Lietuvai“, kurią minėjo Pirmininkas, įneš jaunieji šauliai Patricija Maciulevičiūtė ir Alanas Dzelba. Jie švenčiant Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį pasižadėjo Lietuvai. Pasveikinkime juos. (*Plojimai*)

Seimo Pirmininkas perduoda knygą „Pasižadėjimas Lietuvai“ Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos atstovams.

PIRMININKAS. Seimo Pirmininkas perduoda knygą „Pasižadėjimas Lietuvai“ Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos atstovams – generalinio direktoriaus pavaduotojai Sandrai Leknickienei ir bibliotekos darbuotojams Giedrei Čistovienei ir Mantui Janavičiui. (*Plojimai*) Ačiū.

Dabar kalbės Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos generalinio direktoriaus pavaduotoja Sandra Leknickienė. Prašom.

Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos generalinio direktoriaus pavaduotojos Sandros Leknickienės kalba

S. LEKNICKIENĖ. Gerbiamieji šio iškilmingo minėjimo dalyviai, Lietuvos nacionalinei Martyno Mažvydo bibliotekai tenka didelė garbė ir privilegija priimti amžinam saugojimui Lietuvos žmonių pasižadėjimų knygą. Į ją Lietuvos piliečiai surašė savo moralinius įsipareigojimus Tėvynei.

2018 metais šventėme atkurtos Lietuvos nepriklausomybės šimtmetį. Į didžiulį vykusią iškilmių, minėjimų, renginių ir darbų srautą sklandžiai įsiliejo ir prasminga Seimo Pirmininko Viktoro Pranckiečio iniciatyva – tai galimybė kiekvienam šalies piliečiui tapti kito Lietuvos šimtmečio signataru įrašant savo moralinį pasižadėjimą Lietuvai.

Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos bendruomenė šiemet mini savo veiklos šimtmetį. Žvelgdami į ateitį, vykdydami ir parlamentinės bibliotekos misiją, priėmę saugoti šią brangią knygą, užtikriname jus, kad Lietuvos žmonės ir mūsų šalies svečiai galės susipažinti su knygoje įrašytais žmonių pasižadėjimais savo Tėvynei ne tik dabar, bet ir po šimto, ir daugiau metų. Gražios visiems šventės! (*Plojimai*)

PIRMININKAS. Dėkoju gerbiausiai kalbėtojai, visiems ceremonijos dalyviams.

Gerbiamieji, o, dabar žvelgdami į ekranus, prisiminkime nepaprastas, prieš 29-erius metus išgyventas, džiugios kupinas istorines akimirkas.

Rodoma vaizdo medžiaga – 1990 m. kovo 11 d. Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkas Vytautas Landsbergis skaito Aukščiausiosios Tarybos aktą „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“, pasako, kiek balsavo, skanduojuama „Lietuva jau laisva!“.

PIRMININKAS. „Lietuva jau laisva!“ – skandavome šioje salėje, kartojo visa Lietuva. Lyg žaibas nušvietė išreikšdamas Tautos valią ir lūkesčius, kuriuos įgyvendino 124 Tautos atstovai. Dar sykį priminsiu, kad Lietuvos nepriklausomos valstybės atkūrimo akte taip pat buvo pabrėžta, kad 1918 m. vasario 16 d. Nepriklausomybės Aktas ir 1920 m. gegužės 15 d. Steigiamojo Seimo, kurio 100-metį švęsime kitais metais, rezoliucija niekada nebuvo nustoję galioti ir yra konstitucinis pamatas.

Į tribūną kviečiu Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarą, savo kolegą Egidijų Bičkauską.

Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataro Egidijaus Bičkausko kalba

E. BIČKAUSKAS. Mieli kolegos signatarai, Jūsų Ekscelencijos, Seimo ir Vyriausybės nariai, gerbiami šio posėdžio dalyviai ir klausytojai! Stengiuosi prisiminti tą dieną prieš 29-erius metus ir įvykius iki jos.

Išvakarėse Sąjūdžio remtų kandidatų, jau išrinktų į Aukščiausiąją Tarybą, susirinkimas neabejojo – Nepriklausomybė turi būti paskelbta rytoj. Turime būti ryžtingi ir drąsūs. Pasaulis to laukia ir neabejotinai mus parems, pripažindamas mūsų atkurta valstybę. Dėl to pasaulyje iš esmės niekam nekyla nei ginčų, nei abejonių. Tereikia mūsų ryžto ir apsisprendimo. Tik nedaugeliui to susirinkimo dalyvių, bene penkiems, prieš keletą dienų Maskvoje susitikusiems su JAV ambasadoriumi Maskvoje, buvo žinoma: tiesa lieka tiesa, vertybės – vertybėmis, neginčytinos teisės – teisėmis, tačiau jokio mūsų paskelbtos Nepriklausomybės greito pripažinimo (o gal, esant tam tikroms aplinkybėms, ir iš viso pripažinimo kada nors) tikėtis pagrindo nėra. Prisimindamas tą dieną, atvirai pasakius, iki dabar nežinau, ar mano to susirinkimo metu pasirinktas aplinkybių, turėjusių sugražinti daugumą į realybę, nuviliančių ir mane, nutylėjimas buvo moralus.

Tuomet nebuvo laiko apmąstymams, o gal net iki galo suprastų žinių apie tai, kodėl gi tos pačios didžiosios demokratinės valstybės, daug dešimtmečių konstatavusios mūsų, atrodytų, neginčytinas teises į Nepriklausomybę, tai yra neginčytinos vertybės pažeidimo faktą, dar Antrojo pasaulinio karo pabaigoje Jaltos ir Potsdamo konferencijose iš esmės pačios (kad ir be jų išreikšto noro) atidavė mus į Sovietų Sąjungos rankas. Nebuvo laiko ir pamąstymams, kuri svarstyklį pusė Antrojo pasaulinio karo pabaigoje turėjo nusverti – galimas karo tęsinys, atnešiantis dar dešimtis milijonų aukų, ar Lietuvos nepriklausomybė, kuri mums buvo didžiausia vertybė, tačiau globaliam pasauliui – tik viena ir ne pati didžiausia vertybė iš daugelio.

Tuo metu viduje buvo tik skaudu ir apmaudu.

Tik palaipsniui tapo suprantama didžiųjų ir kitų laisvojo pasaulio valstybių veiksmų prasmė tą mums svarbią 1990 metų Kovo 11-ąją. Ant kortos buvo statomas didysis blogis – bolševizmas ir jo paties deklaruojama šio blogio ekspansija į visą pasaulį, ir dar branduolinė, ir galimybė nuo jo išsilaisvinti, ir šios galimybės, tuoj pat visais lygiais pripažinus Lietuvos siekius, galimas sužlugdymas. Nulėmė didesnę vertę didžiosioms valstybėms turėjusi galimybė pasiekti pergalę Šaltajame kare. Neabejoju, jog pasirinkimas, žvelgiant ne iš Lietuvos, o iš didžiųjų valstybių interesų taško, taško, aprėpiančio didelę dalį žmonijos, buvo teisingas.

Tuo metu atrodė kitaip. Beje, tik vėliau iki galo supratau, jog ir Nepriklausomybę mes pradome ne dėl kokių nors savo veiksmų ar neveikimo, ne dėl kokios nors klaidingos užsienio politikos (jos, mano požiūriu, irgi buvo pakankamai), o tik todėl, kad būtent tokie, nepriklausomai nuo mūsų veiksmų, buvo tuometinių didžiųjų valstybių ar, jeigu galima taip pasakyti, didžiųjų tuometinių galių interesai. Na, greičiausiai turėjome gintis ginklu, bet tai tik daugiau garbės, o ne realaus vyksmo pakeitimo klausimas.

Manau, jog ir dabar grėsmės mūsų saugumui, nepriklausomybei kyla tiesiogiai ne iš mūsų, tai yra Lietuvos santykių su Rusija ar abipusio požiūrio, arba, tiksliau, ne vien tik dėl to, o iš didžiųjų pasaulio galių tarpusavio santykių ir galimų konfliktų tarp jų, kai siekiant jų išvengti ar juos sureguliuoti gali iškilti klausimų dėl tam tikrų nuolaidų ar aukų.

Suprasdamas galimas konfliktines situacijas tarp šių galių, puikiai suprantu, jog Lietuva nėra, nebus ir negali būti viena iš pagrindinių geopolitinių žaidėjų, tačiau, suprasdamas šių galių konfliktų pavojus būtent mums, būtent mums, nenoriu, kad Lietuva būtų tokių konfliktinių santykių viena iš žiežirbų ar katalizatorių. Viena ar kartu su kitais, pati sau ar kad ir nesąmoningai, ar net norėdama įsiteikti ir vykdydama kitų valią, ir sudarydama situaciją, kai ir dėl pačių mūsų veiksmų galime tapti derybų objektu ar vieta, kur būtų sprendžiamas pats konfliktas.

Mano požiūriu, mums mūsų nepriklausomybė yra ir bus pati didžiausia vertybė, nesvarbu, kaip į ją žiūrėtų didžiosios pasaulio galios. Labai rezervuotai vertinu mūsų vadovų pastangas iškvosti naujuosius galingųjų lyderius: ar galimo konflikto metu jis ar ji pasiryžę ginti mūsų nepriklausomybę. Viena vertus, bijau, kad tą lyderį mes statome į sudėtingą padėtį jo paties galbūt labai protingai konstruojamame politiniame lauke, kita vertus, konkrečios aplinkybės, kaip užsiminiau anksčiau, gali padiktuoti visai kitus sprendimo būdus. Na, o bent man svarbiausia, ką gi reikštų to lyderio neigiamas atsakymas. Tai, kad tuomet mes patys savęs neginsime? Nemanau, kad dėl to turėtų kilti kokių nors abejonių ir tokioms mintims neturėtų būti sudarytos net prielaidos. Garbingas atsakas privalo būti ir bus net tais atvejais, kai mums būtų prikaišiojama dėl didesnių, jų požiūriu, vertybių nepaisymo. Istorinė patirtis rodo, kad vertybės, kurios atrodytų aki-vaizdžios ir svarbiausios mums, gali tokios ir nebūti ar būti gerokai mažiau svarbios, žiūrint į jas kitomis, ypač didesnėmis, akimis. Vienaip ar kitaip nesinorėtų būti žaisliuku ar nurodymų vykdytoju didelių žaidėjų, kurie dažnai žaidžia pagal savo taisykles, rankose.

Kalbėdamas apie grėsmes mums vadinamomis įprastinėmis priemonėmis, netikiu, jog tarp mūsų įvardijamo kaip priešas politikų, galinčių priimti sprendimus, gali atsirasti bepročių, kurie, žinodami realų ginkluotės, gyvosios jėgos santykį, ryžtųsi tyčiniam ar ne kokios nors klaidos, kad ir techninės, išprovokuotam konfliktui su Lietuva. Konfliktui, neabejotinai sukelsiančiam susidūrimą su mumis ir mūsų sąjungininkais. Tiesa, dėl beprotystės, prisimenant kai kurių rusų ideologų sapne matytus svaičiojimus apie didžiąją Rusiją, manau, tuoj pat susilaukčiau prieštaravimų. Į tai atsakau – jeigu toks beprotis atsirastų, tai jokios atgrasymo, ginklavimosi priemonės taip pat neturi jokios realios prasmės.

Nebandau ginčyti dėl skiriamos krašto apsaugai 2 % sumos (įsipareigojimus, jeigu jie yra, net žodinius, reikia vykdyti), tačiau skeptiškai žiūriu į avansinius politinius pareiškimus dėl didėjančių išlaidų ateityje. Kad ir kokios būtų tolesnės savarankiškos gynybos išlaidos, jos nesukurs adekvatumo, o todėl, mano požiūriu, jos paprasčiausiai perteklinės. Ar, darydami tokius politinius pareiškimus, mes nestatome į keblią padėtį savo artimiausių partnerių Europos Sąjungoje? O gal tai darome sąmoningai ir paskatinti? Ar naiviai tikimės, kad, didindami fizinės gynybos, karinės technikos apimtį, mes priversime oponentus atsisakyti to paties? Manau, kad toks procesas geriausiu atveju – tai tik kaip pasaka be galo, o blogiausiu veda į tyčinio ar netyčinio (kad ir techninio) konflikto galimybę ir parodo mūsų politikų nepajėgumą ar tiesiog nenorą spręsti susidarantių situacijų politinėmis priemonėmis arba, o tai dar blogiau, tolesnę ir nekintančią politinę kryptį, beje, gal ir netiesiogiai, tačiau skatinant ta kryptimi eiti ir kitus.

Kalbant materialiai, jeigu taip būtų visko pertekusioje valstybėje, tai galima būtų vertinti kaip leistinus suaugusiųjų žmonių žaidimus, bet mūsų atvejis ne visai toks. Pozicijos lyderis, vertindamas naudą, kurią suteiks daugiau negu abejotinas referendumas dėl Seimo narių skaičiaus sumažinimo, įvardijo vieno kasmetinio vaikų darželio kainą. Aš kalbu ne apie vieną ir ne apie dešimtį, o šimtus darželių, o tiksliau, prarandamas galimybes investuoti į žmones – pagrindinį Nepriklausomybės garantą. Į žmones, kurie ne mažiau efektyviai, o mūsų sąlygomis gal ir rezultatyviau negu bet koks ginklas, bet kokiam agresoriui tiek žodžiu, tiek elgsena tartų – tai ne tavo, tai mano Lietuva. Galbūt neribotai investuojant į kitų šalių karo pramonę, o per tai į mūsų ginkluotę (sakai neribotai, nes optimalaus skaičiaus taip niekas niekada ir nepasakė), kalbama apie „didįjį pasienio mūšį“ sulaukus pagalbos.

Štai čia ir keliu sau klausimą, į kurį tikrai neturiu atsakymo. Ar mes, konstruodami savo politiką, galime leisti prabangą rizikuoti savo nedidele teritorija, nedidele tauta ir jos išlikimu, suteikdami galimybes tam didžiajam mūšiui vyksti būtent čia? Ar mes galime leisti prabangą, kurią

galbūt turi didžiosios valstybės, didžiosios galios ir iš esmės kurių konfliktas ir būtų sprendžiamas? Neturiu vienareikšmio atsakymo. Patriotinį lozunginį atsakymą turbūt suformuluočiau labai greitai, o pasvėto ir atsakingo, deja, kol kas neturiu. Iš tiesų kartais keliu net sau nepatogius klausimus, pavyzdžiui, kodėl būtent mes turėjome ekonominę blokadą, kodėl būtent pas mus vyko sausio įvykiai ir panašiai? Mes tai ištvėrėme, tuo didžiuojamės, bet...

Tai nėra nei susitaikėliškumas, nei vertybių, kurios gali būti pasiekiamos ir išpažįstamos nebūtinai tiesmukiškai, atsisakymas. Pamenu Islandijos ambasadoriaus Maskvoje, tuoj pat po Lietuvos pripažinimo, pasakytus žodžius: „Turi ateiti tas laikas, kai mažos valstybės darys didelę politiką.“ Nuo savęs pridėčiau – išmintingą, santūrią, o ne nuolankią, bet orią politiką, paremtą ne tik akla priešprieša ar besąlygišku pritarimu politiką. Atviros ir, mano nuomone, būtinos diskusijos, atsisakant išankstinio oponento prirašymo į Lietuvos priešus, reikalingos, būtinos, ir ypač čia, Seime.

Ar kaip apie visavertę diskusiją ar iš viso kokią nors diskusiją, negūžčiojant pečiais, galima kalbėti kad ir apie įstatymo tarp Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir JAV Vyriausybės susitarimo dėl bendradarbiavimo gynybos srityje ratifikavimo priėmimą? Dokumentas svarstytinas ne tik politiniu, bet ir konstituciniu aspektu. Jo pateikimas, svarstymas ir priėmimas Seime užtruko lygiai 25 minutes, svarstymo ar priėmimo metu nepasisakė nė vienas Seimo narys. Nekalbu apie paties ratifikavimo reikalingumą ar ne, kalbu apie patį požiūrį į itin rimtą klausimą.

Atkurdami nepriklausomybę, turėjome galvoje mums egzistavusią nepriklausomybę, suvereniteto sampratą. Keičiantis pasauliui, keitėsi ir ši samprata. Klasikinės nepriklausomybės jau nebėra ir negali būti. Kai kur atiduodi, kai kur gauni. Gal net daugiau. Dabartinėmis sąlygomis esu Europos projekto šalininkas. Kaip objektyvios, neišvengiamos būtinybės jai tampant pasaulio galios subjektu ir konkuruojant su kitomis pasaulio galiomis. Šioje didelėje interesų ir ambicijų priešpriešoje Lietuva negali būti viena. ES amorfinė, bejėgė, negalinti priimti sprendimų, taip pat betikslė, o jos realus stiprumas neatsiras iš niekur. Jis gali atsirasti tik iš jos sudedamųjų dalių, taip pat ir iš Lietuvos, kur, siekdami išsaugoti savo tapatybę bei unikalumą (jeigu norite – šiuolaikinę nepriklausomybę), mes turime užbrėžti raudonąsias linijas, kokiais etapais, ką galime paaukoti, o ko ne – tai iš tikrųjų neatidėliotino būtinumo, tai yra šiandienos klausimai, reikalaujantys išimtinių diskusijų ir sprendimų. Tikiuosi ne tokio pobūdžio, koks, jeigu pamenate, buvo dėl komjaunuoliško spartumo, ratifikuojant čia Seime ES Konstitucijos projektą, kuris dėl forsavimo aplenkiant laiką ir objektyvius procesus galėjo būti tarsi peilis visam Europos projektui.

Gerbiami Seimo nariai, nenusišalinkite nuo pačių svarbiausių Lietuvos ateičiai politinių klausimų svarstymo ir, o tai ne mažiau svarbu, priešinkitės bet kokių barjerų statymui aptariant ir diskutuojant šiuos klausimus visuomenėje. Vieningą ir neginčijamą politinę kryptį jau turėjome. Manau, jog šie klausimai neturėtų likti nuošalėje nei renkant Europos Parlamento narius, nei juo labiau Respublikos Prezidentą.

Nepretenduoju į tiesos monopolį, nepretenduoju į pasisakymą visų ar net dalies signatarų vardu. Savo politinėmis pažiūromis, taktikos ar net strategijos klausimais esame labai skirtingi. Prisimenant įvykius Kovo 11-osios išvakarėse, galbūt kai kam galėjo kilti abejonių, ar būtų toji Aukščiausioji Taryba priėmusi tokius sprendimus, jeigu būtų žinojusi, kad realaus kitų valstybių palaikymo sulauks dar negreitai? Atleiskite už pasakymą, jeigu taip manote, manykime iš naujo. Taip, neabejoju – būtų. Nes tai buvo išmintingas, pasvertas ir būtinas tam momentui ir tai dienai sprendimas. Drąsos ir ryžto užteko ir kiekvienam atskirai, ir visiems kartu.

Bene paskutinio susitikimo, vykusio ligoninės palatoje, su kolega Romualdu Ozolu metu mes diskutavome, kokį, praėjus tiek daug metų po Nepriklausomybės atkūrimo, bendrą politinį pareiškimą galėtų padaryti kartu visi signatarai. Supratome, jog bendras politinis sutarimas turbūt sunkiai įmanomas, tačiau vienas teiginys vis dėlto turėtų būti priimtinas: „Mes didžiuojamės tuo, kad Lietuva patikėjo mums atkurti Nepriklausomą Lietuvos valstybę.“ Ačiū. (*Plojimai*)

PIRMININKAS (V. PRANCKIETIS). Dėkojame signatarui Egidijui Bičkauskui. Švenčiant Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 20-metį buvo įsteigta ir įteikta pirmoji Valstybės Nepriklausomybės stipendija. Džiugu, kad ši stipendija skiriama jauniems mokslininkams, kurių darbai garsina Lietuvos istoriją.

Žodį tars Valstybės Nepriklausomybės stipendijos skyrimo komisijos pirmininkas, profesorius, humanitarinių mokslų daktaras Zenonas Butkus.

Valstybės Nepriklausomybės stipendijos skyrimo komisijos pirmininko, profesoriaus, humanitarinių mokslų daktaro Zenono Butkaus kalba

Z. BUTKUS. Didžiai gerbiama Lietuvos Respublikos Prezidente, Seimo Pirmininke, premjere, gerbiami signatarai, Seimo nariai, ekselencijos ambasadoriai, ponios ir ponai.

Iš šios garbingos tribūnos ir iškiliausią mūsų valstybės dieną pirmiausia norėčiau padėkoti Lietuvos Respublikos Seimui, įsteigusiam Valstybės Nepriklausomybės stipendiją, įsteigusiam daugiau kaip prieš dešimt metų ir toliau tęsiančiam šią puikią tradiciją. Juk stabilumas, ne mažiau nei pokyčiai, svarbus mokslininkams, kurie svarių laimėjimų gali pasiekti tik nuolatiniu ir nuosekliu darbu.

Nepriklausomybės stipendijos tikslas – kilnus ir didžiai prasmingas. Ji skiriama jauniems mokslininkams, triūsiantiems humanitarinių ir socialinių mokslų baruose, atliekantiems kokybiškus tyrimus, kurie stiprina Lietuvos mokslą ir kartu valstybingumą, ugdo pasitikėjimą Lietuva, jos visuomene, skatina jaunąją kartą dirbti valstybės labui ir gerovei, padeda rinktis mokslininko kelią ir likti Lietuvoje, neemigruoti. Juk svarbu ne tik susigrąžinti išvykusius mokslininkus, bet ir išlaikyti Lietuvoje likusius, pilietiškai nusistačiusius tyrėjus. Vykti į užsienį mokslininkams prasmingiau tuomet, kai jie jau yra atlikę tyrimų Lietuvoje, kai jie jau yra žinomi ir vyksta pagal bendradarbiavimo programas, kai vyksta kaip mūsų mokslinių institucijų pasiuntiniai. Tada jie ir vertinami tinkamai ir su jais skaitomasi.

Valstybės Nepriklausomybės stipendija tampa labiau žinoma, populiarėja, tarp mokslininkų tampa prestižinė. Štai šiemet turėjome daugiau kandidatų nei pernai. Juos stropiai vertino Seimo paskirta komisija. Man didžiulė garbė šiai komisijai pirmininkauti. Ją sudaro iškilūs mokslininkai: daktarė Inga Blažienė – Lietuvos socialinių tyrimų centro direktoriaus pavaduotoja; profesorius Romas Lazutka – Vilniaus universiteto Filosofijos fakulteto Socialinio darbo katedros profesorius; profesorius Rimvydas Petrauskas – Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto dekanas; daktaras Darius Staliūnas – Lietuvos istorijos instituto direktoriaus pavaduotojas ryšiams su užsieniu; profesorius habilituotas daktaras Gintautas Tamulaitis – Vilniaus universiteto Fizikos fakulteto Puslaidininkų fizikos katedros vedėjas; profesorė Rita Trimonienė – Šiaulių universiteto Istorijos filosofijos katedros profesorė; profesorius habilituotas daktaras Gintautas Žintelis – Lietuvos mokslų akademijos Technikos mokslų skyriaus pirmininkas.

Atidžiai išstudijavusi pateiktus projektus, komisija pripažino šešis kandidatus, atitinkančius nustatytus kriterijus stipendijai gauti. Iš šešių kandidatų komisija laimėjoja išrinko daktarę Justiną Kozakaite, kuri pateikė mokslinio tyrimo projektą „Laisvės kovų kaina (partizanų palaikų tyrimai)“. Komisijos apsisprendimą pirmiausia lėmė ta aplinkybė, kad Justina savo tyrimais sėkmingai pademonstravo mokslų integraciją. Ji sujungė medicinos, tiksliau, biomedicinos ir archeologijos mokslo kryptis, kitaip sakant, sukaupe bioarheologo kompetencijas. Tai daryta pavyzdinčiai nuosekliai: archeologijos bakalauro studijos baigtos Vilniaus universiteto Istorijos fakultete, magistro – Jungtinės Karalystės Durhamo universitete, doktorantūra – vėl Lietuvoje, Vilniaus universitete. Čia, Istorijos fakultete, Justina prieš metus sėkmingai apgynė daktaro disertaciją „Traumos XIII–XVIII a. Lietuvoje bioarheologijos duomenimis“.

Kone dešimtmetį laureatė savarankiškai atlieka istorinius žmonių palaikų tyrimus. Ji dalyvavo Vilniaus Šv. Dvasios bažnyčios mumijų, Nesvyžiuje palaidotų Radvilų giminės kapavietės tyrimuose, taip pat kartu su Ukrainos istorikais parengė mokslinę monografiją „Kultūrų kryžkelė. Vilniaus Švč. Trejybės šventovė ir vienuolynas“. Kartu su kitais archeologais Justina tyrė ir griūvantį Gedimino kalną, kur buvo surasti 1863–1864 metų sukilimo vadų palaikai. Ji dalyvavo nustatant, kad tai Zigmanto Sierakausko ir Konstantino Kalinausko palaikai. Pagaliau kaip svarbiausias asmuo ji priklauso tai legendinei mokslininkų komandai, kuri praeitais metais surado Lietuvos partizanų vado Adolfo Ramanausko-Vanago palaikus. Justina tuos palaikus ištyrė, dalyvavo juos nustatant, identifikuojant, atpažįstant.

Tokie rezultatai nepasiekiami atsitiktinai. Atradimų vaisiai subręsta bendradarbiaujant skirtingų mokslo šakų tyrėjams. Ypač glaudžiai bendradarbiauja Vilniaus universiteto Medicinos ir Istorijos fakultetai, faktiškai klostosi kone bendra jų doktorantūra. Kartu rengiamos ir disertacijos. Įkurta Bioarcheologijos laboratorija. Tyrimams vadovauja Vilniaus universiteto prorektorius profesorius Rimantas Jankauskas. Tad perspektyvūs pokyčiai vyksta, vyksta, sakytume, ir iš vidaus.

Pati Justina dirba ir Istorijos, ir Medicinos fakultetuose, yra puikiausios kvalifikacijos, darbšti mokslininkė ir studentų mėgstama dėstytoja. Komisijai pateiktame projekte ji yra numačiusi ištirti dar 32 partizanų palaikus, tai yra jau surastus, bet dažniausiai neidentifikuotus partizanų palaikus. O toks darbas labai svarbus, juk tik dalies laisvės kovotojų yra žinomos ir nustatytos asmenybės. Bet daugelis jų nėra palikę jokių laiškų, dienoraščių, dokumentų, vis mažiau ir gyvų liudininkų. Tad, kad ir kaip būtų tragiška ir graudu, jų kūnai yra herojinės kovos liudininkai. Moderniais tyrimais galima net nustatyti, kokie sužalojimai buvo patirti per kovas mūšiuose su okupantų kariuomene ir kokie – per sovietinių budelių nežmoniškus kankinimus. Neabejotinas tyrimų tikslumas dar labiau įtikina, kad partizanai, stodami į kovą su okupantu, ėjo į beveik neišvengiamą mirtį, į neišpasakytų kančių kelią. Šitaip aukotasi ateinančioms kartoms, kartu ir mums. Aukotasi dėl valstybės tęstinumo įrodymo, dėl to, kad galėtų įvykti Kovo 11-osios stebuklas.

Tokiais tyrimais tarsi kompensuojama ir istorikų skola visuomenei, skola dėl to, kad galbūt nepavykdavo įtaigiai išaiškinti, kad mūsų partizaninės kovos yra Lietuvos valstybės karas su okupante, su Sovietų Sąjunga. Dar dažnai atrajojama sena tezė, kad tos kovos buvusios pilietinis karas, ir ta tezė brukama iš išorės, tarsi sekant Stalinu ir Molotovu. Pastarasis juk net Žiemos karą su Suomija bandė traktuoti kaip pilietinį Suomijos karą, užsienio diplomatams jis drįso aiškinti, neva Maskva nekariauja su Suomija, o pačioje Suomijoje vyksta kova tarp dviejų vyriausybių. Viena iš jų, aišku, suformuota pačios Maskvos.

Tokios traktuotės atplūsta naujais propagandiniais pavidalais. Veiksmingiausias priešnuodis yra objektyvūs, pagrįsti moksliniai tyrimai, objektyvūs įrodymai. Galima sakyti, kad naujoji Valstybės Nepriklausomybės stipendijos laureatė Justina Kozakaitė savo darbais plėtoja ir mokslą, ir stato neįveikiamą užtvaramą hibridiniams karams.

Sveikiname ją. Ačiū, kad klausėte. (*Plojimai*)

PIRMININKAS (Č. JURŠĖNAS). Dėkoju. Kviečiu Seimo Pirmininką Viktorą Pranckietį įteikti diplomą ir atminimo dovaną 2019 metų Valstybės Nepriklausomybės stipendijos laureatei humanitarinių mokslų daktarei Justinai Kozakaitei. (*Plojimai*)

Seimo Pirmininkas įteikia diplomą Valstybės Nepriklausomybės stipendijos laureatei humanitarinių mokslų daktarei Justinai Kozakaitei. (Plojimai)

PIRMININKAS. Kviečiu kalbėti 2019 metų Valstybės Nepriklausomybės stipendijos laureatę Justina Kozakaitę. Prašom.

Valstybės Nepriklausomybės stipendijos laureatės Justinos Kozakaitės kalba

J. KOZAKAITĖ. Jūsų Ekscelencijos, gerbiamas Seimo Pirmininke, gerbiami Kovo 11-osios Akto signatarai ir visi šio iškilmingo Seimo posėdžio dalyviai. Dėkui už man suteiktą garbę tokią svarbią dieną stotis prie šios tribūnos ir kalbėti. Manau, tai nuostabus paradoksas, kai Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo minėjime tokia garbė teko tai, kuri neprisimena Lietuvos kitokios nei laisva ir nepriklausoma. Kuri augo turėdama viską, apie ką mano tėveliai ir jų tėvai tik galėjo pasvajoti.

Prieš jus stovi žmogus, kuris niekada neturėjo rinktis tarp laisvės ir mirties. Aš buvau ta ketverių metų mergaitė, kuri drauge su mylimiausiu meškiuku įsisuko į patalus nesuprasdama, kas vyksta už lango, kai riedėjo tankai ir išsijungė televizorius, o tėtukas vilkosi striukę skubėdamas laukan.

Prieš jus stovi žmogus, kuris kartais pamiršta, kad turi laisvę kurti, dirbti ir samdyti. Laisvę pykti, skūstis ir susikrauti lagaminą. Ir už nė vieną iš šių laisvių virš mano galvos neprazvimbė kulka, neteko paaukoti nei sveikatos, nei artimo kraujo.

Prieš jus stovi žmogus, o už jo visa karta, kuri nepažįsta Lietuvos kitokios nei laisva. Karta, kuri kartais gali būti karštakošė, netyčia nedėkinga, bet daug labiau tikėtina – sutrikusi ir dar neatradosi savęs mūsų šalies istorijoje.

Tokios mintys ir nuolatinė baimė taip ir neužsitarnauti laisvių, su kuriomis atėjau į šį pasaulį, mane seka nuolat ir rymo kaip tamsus šešėlis man už nugaros, kai su kolegomis iš nepažymėto kapo duobės mėginame iškelti narsiausių mūsų šalies vyrų ir moterų palaikus. Kai grįžusi į laboratoriją ant tyrimų stalo anatominė tvarka išdėliuoju dar neatpažintą skeletą ir jau pirmieji žiaurais, kauluose palikusio nukankinimo ir nužudymo bruožai man byloja: priešais mane legenda – tokia kaip partizanų vadas Adolfas Ramanauskas-Vanagas ar sukilėlis Konstantinas Kalinauskas. Štai tokiomis akimirkomis pasijuntu maža ir nenusipelnusi to, ką turiu.

Tokių jausmų apimtai lengva muštis į krūtinę ir sakyti: „Jei būtų karas, aš tikrai daryčiau taip ir pati pirma krisčiau už Tėvynę. Kad tik netektų mano kaimynams, draugams ir artimiesiems.“ Bet iš tiesų kiek ir gėda pripažinti, kad man taip gera gyventi laisvos šalies taikos metais ir nekęsti to skausmo ir kankinimų, kuriais prieš mirtį buvo iškamuoti prieš mane gulintys kaulai.

Ir ką gi man daugiau belieka daryti nei giliai atsidusti, imti į rankas rašiklį ir registruoti toliau. Pasirūpinti, kad kiekvienas svarbus bruožas, patvirtinsiantis šių palaikų tapatybę, būtų aprašytas. Kad kiekvienas šurpą keliantis sužalojimas nebūtų pražiūrėtas. Greičiausiai tai mano misija, jei ateityje nebus kilnesnės. Mano ir mano kolegų tikslas – tapti nenuginčijamais metraštininkais, kurie su šiuolaikinių mokslinių metodų pagalba, gali įrodyti okupacinių jėgų žiaurumą. Bet dar svarbiau – įrodyti mums svarbių istorinių asmenybių egzistavimą praeityje ir neleisti, kad jų legenda būtų užpilta melu nepažymėtoje kapo duobėje.

Šioje kalboje jau ne pirmą kartą vartuju terminą „nepažymėta kapo duobė“. Tai, matyt, populiariausias visų pasaulio režimų ginklas prieš tautą. O kalbant apie Sovietų Sąjungą, nepažymėtos kapo duobės ne tik turėjo amžiams laisvės kovotojų vardus paversti neapčiuopiamais ir nuginčijamais, bet ir apsaugoti patį režimą nuo pavergtos tautos maišto, ypač tokios nepalaužiamos kaip mūsų.

Jūs tik pagalvokit – to jauno miškuose suimto vaikinio, kuris buvo slapčia nukankintas ir nušautas KGB tardymo rūsiuose, kauliukai kėlė tokią baimę visai Sovietų Sąjungai ir jos specialiosioms tarnyboms, kad prireikė juos apibarstyti kalkėmis ir užkasti taip toli ir taip giliai, kad patys nepajęgtų rasti.

Panašius atvejus galėčiau vardyti ir kalbėdama apie politinius kalinius, ir netgi apie carinės Rusijos susidorojimą su mūsų sukilėliais. Regis, tas režimas sąmoningai ir sistemingai beveik porą šimtmečių mėgina iš mūsų istorijos ištrinti viską, kas primintų, jog turime būti dėkingi ir nepriimti laisvės kaip privilegijos.

Taigi čia aš, tūkstantmečio kartos lietuvė, randu savo prasmę ir nusiramimą darydama darbą, kuri myliu ir moku geriausiai, siekdama, kad kiekvieno už Lietuvos laisvę gyvybę atidavusiojo vardas būtų iškaltas akmenyje, o jo mirties aplinkybių nustatymas būtų paremtas pedantiškai atliktais moksliniais tyrimais ir nuginčijamas.

Galiu tik būti dėkinga tiems, kam teko sunkesnio likimo našta, kad gavau tokią paprastą ir garbingą užduotį, kuri neleis mūsų vaikams ir anūkams pamiršti, iš kur turime tiek galimybių ir laisvės. O jei ir vėl Lietuvą išmėgintų ugnimi ir krauju, tai būtų iš kur pasisemti stiprybės, ir žinotų jie, kad lietuviai nepalaužiami. Juk tai beveik mokslinis faktas!

Baigdama šią kalbą sakau: nuoširdžiai noriu tikėti, kad mūsų kartos atstovai niekada neturės ginti savo Tėvynės ginklu, o savo indėlį į jos gerovę įneš darydami darbus, kuriuos moka geriausiai ir myli labiausiai. O didžiausias priešas, kurį turėsime įveikti, – tai laisvės nuvertinimas, dėl kurio renkamės lengviausius ir greičiausius problemų sprendimus iš nepritekliaus. Ačiū.
(*Plojimai*)

Artūro Noviko ansamblis „Jazz Island“ atlieka dainą „Tai gražiai mane augino“.

PIRMININKAS (V. PRANCKIETIS). Ačiū. Tampa tradicija, kai visuomeninės organizacijos pagerbia Lietuvai nusipelnčius žmones ir Kovo 11-ąją įteikia skulptūrėlę „Žinia“. Šiais metais už nuopelnus Lietuvai apdovanojamas rezistentas, politinis kalinys, Lietuvos „Atgimimo“ metraštininkas Albinas Kentra. (*Plojimai*)

Kviečiu Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarą Saulių Pečeliūną pristatyti laureatą ir įteikti apdovanojimą.

Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataro Sauliaus Pečeliūno kalba

S. PEČELIŪNAS. Mieli susirinkusieji čia, šioje istorinėje salėje, minint 29-ąsias laisvos Lietuvos metines. Kaip buvo sakyta, Albiną Kentrą visi atsimename kaip Sąjūdžio metraštininką. Bet jo gyvenimo kelias, šiomet jau sukakus 90 metų, yra daug ilgesnis ir sudėtingesnis.

Šilalės garbės pilietis, Vyčio Kryžiaus ordino kavaliereus, 2008 metų kalbos premijos laureatas, Lietuvos kariuomenės kūrėjas savanoris, gimęs 1929 m. kovo 29 d. Gubriuose, Šilalės rajone. 1936–1940 metais mokėsi Šilalės rajono Nevočių pradinėje mokykloje, o 1941–1946 metais – Šilalės gimnazijoje.

Nuo 1944 metų balandžio – Lietuvos partizanų „Rūtenio“ būrio partizanas Aušra. 1946 metais suimtas, nuteistas Sovietų Sąjungos karo tribunolo, kalėjo Šilalės, Vilniaus kalėjimuose, o nuo 1949 metų – Spasko lageryje.

1954 metais grįžo į Lietuvą iškreipta pavarde Klentra. Dėl tos klaidos per vienus metus Kaune galėjo baigti keturias gimnazijos klases, nes tarnybos nesuvedė, kad čia kitas asmuo – buvo niekuo neužkliuvęs. 1955–1960 metais galėjo Vilniaus universitete studijuoti anglų kalbą ir literatūrą. Baigęs universitetą, 1960–1962 metais mokė anglų kalbos Laurų aštuonmetėje, vokiečių kalbos – Nemenčinės (Vilniaus rajone) vidurinėse mokyklose. 1962 metais, būdamas eilinis mokytojas, įstojo į Leningrado (dabartinio Sankt Peterburgo ir per amžius taip vadinto) universiteto aukštųjų pedagogikos kursus, įsteigtus aukštųjų mokyklų dėstytojams. Baigęs dvejų metų studijas galėjo rinktis bet kurią aukštąją mokyklą Sovietų Sąjungoje, kurioje norėtų dirbti, bet pasirinko Vilniaus universitetą.

1965–1995 metais dirbo Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto anglų kalbos vyr. dėstytoju. Įkūrė Anglų kalbos audiovizualinį centrą, kad studentai išmoktų šnekamosios anglų kalbos ir suprastų laisvojo pasaulio radijo laidas. Taip buvo pralaužta informacinė skylė geležinėje Sovietų Sąjungos uždangoje. Demokratiškos valstybių radijo laidos lietuvių ir rusų kalbomis buvo blokuojamos visoje Sovietų Sąjungoje, o buvusių Antrojo pasaulio karo sąjungininkių transliuojamos anglų ir kitomis kalbomis nebuvo trukdomos. Taip partizaninį Lietuvos pasipriešinimą Albinas Kentra pakeitė neginkluota, kultūrine tautos išlaisvinimo kova.

Nuo 1965 metų ėmė filmuoti svarbius Vilniaus universiteto įvykius. Dabar cituoju ne save, o Albiną. „Mano archyve yra ne viena dešimtmečio Vilniaus universiteto istorija, įskaitant visą pasirengimą 400 metų jubiliejui, kuris buvo minimas 1979 metais. Tam skirtų renginių filmuota medžiaga yra 16 milimetrų kino juostose, bet ji dar nė karto nebuvo leista per kino projektorių. Esu sukaukęs didžiulį universiteto studentų kultūrinio gyvenimo archyvą bei daugybę svarbių žinomų Lietuvos ir užsienio mokslininkų pranešimų įrašų“, – viename interviu sakė Vilniaus metraštininkas. Taigi mūsų istorikams dar yra klodų pačioje Lietuvoje.

Prasidėjus Sąjūdžiui, Albinas Kentra fiksavo svarbiausius Lietuvos istorijos įvykius. Parengė 1991 metų sausio įvykių vaizdo reportažus daugelio kraštų televizijoms. Spaudos rūmų ir kitus puolimus pasaulis pamatė tą pačią dieną.

1994–1996 metais parėmė čekėnų tautos laisvės kovą. Jo archyve įamžinta gausybė renginių Vilniuje, ištisa žymių Lietuvos žmonių galerija. Albinui Kentrai pavyko sustabdyti Vilniaus universiteto perkėlimą iš Senamiesčio į Saulėtekį ir mobilizuoti menininkus universiteto rūmų puošybai. Jo dėka centrinių rūmų ansamblis buvo papuoštas gobelenais, freskomis, mozaikomis, tautine bei istorine tematika, tuo universiteto lankytojai ir studentai gali grožėtis ir šiandien. Sumany-

mą įgyvendinti padėjo žymūs dailės meistrai: Stasys Eidrigevičius, Rimantas Gibavičius, Šarūnas Šimulynas, Antanas Kmieliauskas, Petras Repšys, Ramutė Jasudytė, Vytautas Valius, Stanislovas Kuzma ir daugelis kitų. Visų čia nesuminėsiu.

1989 metais drauge su Vytautu Milvydu įsteigė Lietuvos laisvės kovų miško brolių draugiją. Draugijos išsirūpintomis lėšomis atkūrė ir suremontavo istorinį pastatą Vilniaus centre.

„Seimo parlamentinė komisija suteikė Albinui Kentrai 2008 metais kalbos premiją už atkūrimą iš griuvėsių Vilniuje Labdarių gatvėje pastato, iš kurio 1919 metais susirinkę savanoriai išėjo ginti Lietuvos nepriklausomybės“, – čia skaitau apdovanojimo rašte įrašytus žodžius. Inicijatyvės veiklos, trukusios daugiau kaip 15 metų, atkuriant šitą pastatą rezultatas – Lietuvos paveldo objektas pritaikytas istorijai ir kultūros veiklai. Deja, jau turbūt antras dešimtmetis, kai Albinas turi vaikščioti po Lietuvos teismus įrodinėdamas, kad jo siekis iš griuvėsių prikelti tokį pastatą yra doras ir nesavanaudiškas. Lauksime verdikto.

O šiandien norime Albiną už viso gyvenimo nuopelnus pagerbti ir apdovanoti Laisvės „Žinios“ statulėle. (*Plojimai*)

Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras Saulius Pečeliūnas įteikia rezistentui, politikam kaliniui, Lietuvos Atgimimo metraštininkui Albinui Kentrai skulptūrėlę „Žinia“.

A. KENTRA. Lai būna bendražygė ginant Lietuvą. (*Plojimai*)

Artūro Noviko ansamblis „Jazz Island“ atlieka dainą „Aš padainuosiu dainų dainelę“. (*Plojimai*)

PIRMININKAS. Dėkojame ansamblio „Jazz Island“ dainininkams ir jo vadovui Artūriui Novikui. Kiekvienas iš mūsų būkime savo krašto žmonėmis. Tvirtybės ir jėgų įgyvendinant užsibrėžtus tikslus! Mūsų visų atsakomybė – tai mūsų ateities Lietuva.

Artūro Noviko ansamblis „Jazz Island“ atlieka dainą „Telšių klumpakojis“. (*Plojimai*)

PIRMININKAS. Ačiū. Su nuostabia švente – Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo diena! Kviečiu visus nepasirašiusius, yra dar galimybė palikti savo įrašą knygoje „Pasižadėjimas Lietuvai“.

Iškilmingą minėjimą, skirtą Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienai, baigiame.

M. STROLYS (*Seimo posėdžių sekretoriato vyriausiasis specialistas*). Jos Ekscelencija Lietuvos Respublikos Prezidentė. (*Plojimai*)

PAVARDŽIŲ RODYKLĖ

- Adamkus Valdas 5
- Bičkauskas Egidijus 7, 9
Blažienė Inga 10
Butkus Zenonas 10
- Čistovienė Giedrė 6
- Dzelba Alanas 6
- Eidrigėvičius Stasys 14
- Gibavičius Rimantas 14
Grybauskaitė Dalia 5
- Janavičius Mantas 6
Jankauskas Rimantas 11
Jasudytė Ramutė 14
Juršėnas Česlovas 5, 11
- Kalinauskas Konstantinas 10, 12
Kentra Albinas 13, 14
Kmieliauskas Antanas 14
Kozakaitė Justina 10, 11
Kuzma Stanislovas 14
- Landsbergis Vytautas 7
Lazutka Romas 10
- Leknickienė Sandra 6
- Maciulevičiūtė Patricija 6
Milvydas Vytautas 14
Molotovas Viačeslavas (Molotov Viačeslav) 11
- Novikas Artūras 13, 14
- Pečeliūnas Saulius 13, 14
Petrauskas Rimvydas 10
Pranckietis Viktoras 5, 6, 9, 11, 13
- Ramanauskas-Vanagas Adolfas 10, 12
Repšys Petras 14
- Sierakauskas Zigmantas 10
Stalinas Josifas (Stalin Josif) 11
Staliūnas Darius 10
Strolys Marius 5, 14
- Šimulynas Šarūnas 14
- Tamulaitis Gintautas 10
Trimonienė Rita 10
- Valius Vytautas 14
- Žintelis Gintautas 10

Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija
Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius
Tel. (8 5) 239 6060, faks. (8 5) 239 6289, el. p. *priim@lrs.lt*
Interneto puslapis *www.lrs.lt*